

DEL II

KAPITEL 5 EPIZOOTISKA SJUKDOMAR HOS VATTENBRUKSDJUR	3
A. Åtgärder vid misstanke om epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur	3
B. Åtgärder då epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur har konstaterats	6
C. Särskilda restriktioner i vattenområde där smittsam sjukdom hos vattenbruksdjur konstaterats.....	9
D. Vaccination.....	10
E. Smitta hos vildlevande vattendjur samt hos fisk i dammar, sjöar och liknande avsedd för nöjesfiske m.m.	10

KAPITEL 5 EPIZOOTISKA SJUKDOMAR HOS VATTENBRUKSDJUR

Jfr rådets direktiv 2006/88/EG av den 24 oktober 2006 om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk och om förebyggande och bekämpning av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur (EGT L 328/14, 24.11.2006).

Med epizootilagstiftningen samt rådets direktiv 2006/88/EG som grund har följande bekämpningsplan utarbetats.

Generellt gäller vid misstanke om och vid konstaterad epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur att Jordbruksverket beslutar om åtgärder i nära samarbete med andra berörda myndigheter och kommissionen.

A. Åtgärder vid misstanke om epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur

1. Anmälan

- a. Veterinär som misstänker förekomst av epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur ska omedelbart per telefon anmäla detta till Jordbruksverket och länsstyrelsen (länsveterinären).
- b. Person som misstänker att epizootisk sjukdom har drabbat vattenbruksdjur i hans vård ska omedelbart anmäla detta till distriktsveterinär eller annan veterinär.
- c. Övriga personer som yrkesmässigt kommer i kontakt med mottagliga djur eller produkter från dessa och som misstänker förekomst av epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur ska omedelbart anmäla detta till Jordbruksverket och länsstyrelsen (länsveterinären) om Jordbruksverket inte redan har vidtagit åtgärder.
- d. Ytterligare bestämmelser och anvisningar om anmälan vid misstanke om epizootisk sjukdom finns i kapitlen *Veterinär, Länsstyrelsen* och *Statens Veterinärmedicinska Anstalt* i Del I.

2. Undersökning och provtagning

- a. Den veterinär som misstänker epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur i en anläggning ska kliniskt undersöka misstänkt smittade djur och ta de prover som bedöms nödvändiga för att bekräfta eller utesluta misstanken.
- b. En veterinär som Jordbruksverket utser ska vid behov ta ytterligare prover i den misstänkt smittade anläggningen.

Bestämmelser och anvisningar om hur provtagning ska ske, hur emballering av prover ska gå till samt vart prover ska skickas finns i kapitlet *Provtagning, transport av prover samt epizootiutrustning*, i Del I.

3. Spärrförklaring

Veterinär som har grundad anledning att misstänka förekomst av epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur i en anläggning, ska spärrförklara anläggningen.

Bestämmelser och anvisningar om spärrförklaring finns i kapitlet *Spärrförklaring, och smittförklaring* i Del I.

4. Avspärning

- a. Den veterinär som spärrförklarar anläggningen ska se till att tillfartsvägarna till anläggningen provisoriskt stängs av.
- b. Spärrförklarande veterinär eller en veterinär som Jordbruksverket utser ska se till att så snart som möjligt
 - tillfartsvägarna stängs av med vägbommar eller likvärdigt,
 - anslag som anger att anläggningen är spärrförklarad och att tillträde är förbjudet (epizootianslag 2) snarast sätts upp vid tillfartsvägarnas avstängningar och vid samtliga in- och utgångar till utrymmen med djur eller djurprodukter såsom fisk, rom, mjölke, kräftor och musslor samt att
 - desinfektionsbad för stövlar och andra skodon samt utrustning för personlig smittrening placeras vid avstängningarna samt vid samtliga in- och utgångar till utrymmen med djur eller djurprodukter såsom fisk, rom och mjölke, kräftor och musslor.
- c. För desinfektion ska användas desinfektionsmedel som säkert oskadliggör det aktuella smittämnet.

Förteckning över lämpliga medel finns i bilaga 4 (*Råd och anvisningar för smittrening och användande av desinfektionsmedel vid utbrott av epizootiska sjukdomar*), till kapitlet *Skyddskläder och smittrening* i Del I.

5. Spärrbestämmelser

- a. Levande djur eller djurprodukter såsom fisk, död fisk, rom, mjölke, kräftor eller musslor får inte föras till eller från anläggningen utan tillstånd av Jordbruksverket.

Om död fisk och fiskrens ska föras från anläggningen ska det ske under övervakning av en veterinär som Jordbruksverket utser.

- b. Foder, redskap, föremål eller andra ämnen som kan överföra epizootisk smitta får bara föras till eller från anläggningen om det är nödvändigt och då efter tillstånd av Jordbruksverket och på de villkor som verket bestämmer.
- c. Persontrafik till och från anläggningen är inte tillåtet utan tillstånd av Jordbruksverket.
- d. Fordon får bara föras till eller från anläggningen efter tillstånd av Jordbruksverket och på de villkor som verket bestämmer.

6. Spårande av kontakthanläggningar

a. Den veterinär som undersöker djur i en misstänkt smittad anläggning eller som spärrförklarar en anläggning där smitta misstänks, ska notera uppgifter från den som har djuren i sin vård om

- eventuella kontakthanläggningar som tagit emot djur eller djurprodukter såsom fisk, rom, mjölke, andra produkter eller misstänkt kontaminerat material från det område där en epizootisk smitta misstänks förekomma under den tid smitta kan ha funnits där,
- kontakthanläggningar som på motsvarande sätt kan ha spridit smitta till det misstänkt smittade området,
- anläggningar som har haft kontakt genom personer, fordon, redskap, avfall eller annat material som kan ha medfört smittspridning till eller från anläggningen, samt
- anläggningar och områden med vattenbruk som genom sin geografiska närhet till det misstänkt smittade området kan ha spridit smitta dit eller utsatts för smitta därifrån.

Om undersökande eller spärrförklarande veterinär inte fått uppgifter om kontakthanläggningar i samband med undersökning eller spärrförklaring ska en veterinär som Jordbruksverket utser ansvara för att så sker.

b. Veterinären ska på snabbast möjliga sätt meddela Jordbruksverket om eventuella kontakthanläggningar.

Jordbruksverket ansvarar för att kontakthanläggningar spärrförklaras skriftligt om det bedöms motiverat och veterinären inte har möjlighet att göra detta.

c. Alla vattenbruksanläggningar som är belägna inom samma vattenområde eller kustområde som anläggning där smitta misstänks, ska spärrförklaras.

Om detta vattenområde eller kustområde är vidsträckt, kan Jordbruksverket besluta att sådan spärrförklaring ska utfärdas för anläggningar inom ett mindre område i närheten av den spärrförklarade anläggningen, dock måste detta område vara tillräckligt stort för att garantera att sjukdomen inte sprids.

d. Från spärrförklarad kontakthanläggning får inte djur eller djurprodukter såsom fisk, rom, mjölke, kräftor eller musslor föras bort utan tillstånd av Jordbruksverket.

7. Inventering av anläggningens djurbestånd

a. Spärrförklarande veterinär ska om möjligt göra en preliminär inventering av anläggningens djurbestånd vid spärrtillfället.

b. Vid inventeringen ska alla olika arter, stammar och åldersgrupper av djur i den misstänkt smittade anläggningen förtecknas.

För varje djurart, stam och åldersgrupp ska i möjligaste mån anges

- antalet djur som dött, samt
- antal djur som kan antas vara smittade eller misstänkt smittade.

c. Förteckningen ska hållas aktuell under hela spärrtiden. Ökningar av populationen och nya dödlighetstal ska kontinuerligt noteras av den som ansvarar för anläggningen.

De löpande anteckningarna ska på begäran visas upp för Jordbruksverket och länsstyrelsen.

d. Veterinären ska på Jordbruksverkets blankett Epi 3 skriva rapport över utförd förrättning i samband med spärrförklaringen.

8. Smittutredning

a. En smittutredning ska snarast inledas. Ansvarig för denna är en veterinär som Jordbruksverket utser.

b. Smittutredningen ska minst omfatta följande.

- Bedömning av den tid under vilken smittan kan ha funnits i anläggningen eller området innan den upptäcktes och anmäldes,
- efterforskning av varifrån smittan kan ha spridits till den anläggning eller det område där smitta misstänks,
- efterforskning av andra anläggningar och områden som kan ha smittats från samma källa,
- utredning av på vilket sätt (t.ex. med personer, fordon, fisk, fiskprodukter eller annat material) smitta kan ha spridits till eller från den anläggning eller det område där smitta misstänks, samt
- eventuell förekomst av vild fisk i området eller smittspridande vektorer och deras utbredning.

c. Smittutredningen dokumenteras på lämplig blankett. Denna kan kombineras med blankett Epi 3 som innehåller uppgifter om vilka djur som finns i besättningen vid spärrtillfället.

B. Åtgärder då epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur har konstaterats

1. Smittförklaring

a. Jordbruksverket beslutar om smittförklaring då epizootisk sjukdom hos vattenbruksdjur har konstaterats i en anläggning.

b. Efter delegation av Jordbruksverket beslutar länsstyrelsen om smittförklaring.

Utöver de åtgärder som angivits för spärrförklarad anläggning gäller följande för smittförklarad anläggning

2. Avspärning

En veterinär som Jordbruksverket utser ska se till att

- huvudtillfartsvägen till smittförklarat område stängs av med öppnings- och låsbara bommar eller likvärdigt,
- övriga vägar till anläggningen stängs av med fasta bommar eller likvärdigt,
- epizootianslag 2 sätts upp vid avstängningsanordningarna, om det inte redan skett vid beslut om spärrförklaring,
- utrustning för desinfektion placeras vid huvudtillfartsvägens avspärning och vid in- och utgångarna till ställen där fiskbehållare, bassänger o. dyl. finns, om det inte skett tidigare, samt att
- bord eller annan anordning för avlämnande av post och varor till området sätts upp vid huvudtillfartsvägens avspärning.

3. Smittutredning och provtagning

Se även punkt A 8.

a. En smittutredning ska snarast inledas om detta inte redan gjorts i samband med spärrförklaringen. Ansvarig för utredningen är en veterinär som Jordbruksverket utser.

b. En veterinär som Jordbruksverket utser ska i samband med smittutredningen ta prover för undersökning på laboratorium. Provtagningen ska ske på det sätt och i den omfattning som Jordbruksverket bestämmer.

Bestämmelser och anvisningar om hur provtagning ska ske, hur emballering av prover ska gå till samt vart prover ska skickas finns i kapitlet *Provtagning, transport av prover samt epizootiutrustning*, i Del I.

4. Värdering, slakt och annan avlivning samt oskadliggörande

Bestämmelser och anvisningar om värdering och avlivning finns i kapitlet *Avlivning av djur* i Del I.

Bestämmelser och anvisningar om oskadliggörande finns i kapitlet *Oskadliggörande* i Del I.

a. Alla djur och djurprodukter såsom fisk och befruktad rom i anläggningen ska omedelbart avlägsnas enligt på det sätt som Jordbruksverket bestämmer. Kommissionen ska godkänna det valda förfarandet.

Alla levande djur ska antingen avlivas och oskadliggöras eller, vad gäller fisk som nått försäljningsstorlek och inte visar kliniska sjukdomssymtom, slaktas för att användas som livsmedel.

Jordbruksverket fattar beslut om avlivning och avlivningsmetod.

- b. Slakt, annan avlivning samt oskadliggörande ska ske under övervakning av en veterinär som Jordbruksverket utser.
- c. Slakt och annan avlivning ska utföras på sådant sätt att risken för smittspridning i samband med arbetet blir så liten som möjligt.
- d. Djuren ska före avlivningen värderas av de värderingsmän som Jordbruksverket utsett.
- e. Alla avlivade eller självdöda djur och djurprodukter, övrigt avfall och vatten som förorenats i samband med slakt eller annan avlivning ska oskadliggöras under övervakning av en veterinär som Jordbruksverket utser.
- f. Om Jordbruksverket bestämt att kliniskt frisk fisk som uppnått försäljningsstorlek får slaktas och köttet tillvaratas för bearbetning eller konsumtion, ska slakten ske vid ett fiskslakteri som verket bestämmer.

Efter avslutad slakt ska slakteriet smittrenas.

Bestämmelser och anvisningar om smittrening finns i kapitlet *Skyddskläder och smittrening* i Del I.

5. Smittrening av smittförklarad vattenbruksanläggning

- a. Smittrening ska utföras enligt en saneringsplan som Jordbruksverket fastställer och under övervakning av en veterinär som Jordbruksverket utser.
- b. Smittreningsarbetet ska utföras på sådant sätt att risken för smittspridning blir minsta möjliga.
- c. Arbetet ska utföras så snart djurprodukter såsom rom och mjölke har avlägsnats och alla djur är avlivade och borttransporterade för att oskadliggöras eller all fisk är slaktad och omhändertagen för konsumtionsändamål.
- d. Smittreningen ska omfatta
 - vatten från dammar och andra behållare som innehållit smittade djur,
 - alla dammar, behållare, kassar och liknande efter att de tömts även på vatten, samt
 - foder, redskap, utrustning och allt annat material som inte kan oskadliggöras och som kan medföra risk för smittspridning.
- e. När smittreningsarbetet är slutfört ska den veterinär som utsetts att övervaka arbetet rapportera detta till Jordbruksverket på särskild blankett (Jordbruksverkets blankett Epi 8 eller motsvarande).

6. Återinsättande av vattenbruksdjur

- a. Jordbruksverket bestämmer när återinsättning av djur får ske.

b. Djur får inte åter sättas in i en anläggning förrän den är smittrenad och så lång tid har förflutit efter smittreningen att eventuella smittämnen säkert avdödats inom anläggningen.

C. Särskilda restriktioner i vattenområde där smittsam sjukdom hos vattenbruksdjur konstaterats

1. Omfattning

a. Ett kontrollområde med skydds- och övervakningszon ska upprättas runt smittad vattenbruksanläggning. För vattebruksanläggningar inom kontrollområdet gäller särskilda restriktioner.

b. Jordbruksverket eller, efter delegation av Jordbruksverket, länsstyrelsen bestämmer i det enskilda fallet kontrollområdets omfattning.

2. Identifiering, undersökning m.m. i anläggningar

a. Uppgifter om vilka vattenbruksanläggningar som ligger inom området liksom namnen på de personer som är ansvariga för anläggningarna samt dessa personers adresser och telefonnummer finns registrerat på länsstyrelsen. (Ett vattenbruksregister är för närvarande under uppbyggnad på Jordbruksverket, februari 2011)

b. I anläggningarna inom området ska en person (veterinär eller annan) som Jordbruksverket utser göra regelbundna hälsokontroller och provtagningar i den omfattning som Jordbruksverket beslutar.

c. Om en vattenbruksanläggning vid en sådan undersökning visar sig innehålla djur som är smittade av en epizootisk sjukdom ska denna anläggning smittförklaras.

d. Vid samtliga in- och utgångar i anläggningar med mottagliga djur ska finnas lämpliga skyddskläder, utrustning för personlig smittrening samt kärl för smittrening av skodon.

Personer som kommer till eller lämnar anläggningar inom området ska utföra personlig smittrening i den omfattning som behövs för att motverka smittspridning.

e. Om onormal dödlighet uppträder i vattenbruk i området ska detta omgående rapporteras till Fiskhälsokontrollen.

Om epizootisk sjukdom misstänks ska anmälan omgående göras per telefon till Jordbruksverket och länsstyrelsen.

3. Förflyttning och hantering av djur och djurprodukter

a. Levande och döda djur samt djurprodukter inklusive rom och mjölke får inte föras ut ur området eller flyttas mellan anläggningar inom området utan tillstånd av Jordbruksverket.

- b. Om Jordbruksverket så bestämmer, får länsstyrelsen utfärda tillstånd för förflyttning av djur och produkter.
- c. Jordbruksverket kan bestämma om särskilda restriktioner beträffande handel med djur och slakt av fisk från fiskodling i området.

D. Vaccination

Bestämmelser och anvisningar om vaccination finns i kapitlet *Vaccination mot epizootisk sjukdom* i Del I.

Vaccination mot epizootiska sjukdomar hos vattenbruksdjur är inte tillåtet.

Dock kan Jordbruksverket ge dispens för vaccination mot vissa epizootisk sjukdomar hos vattenbruksdjur. Sådan vaccination får bara ske på de villkor som fastställs i ett särskilt vaccinationsprogram godkänt av EU.

E. Smitta hos vildlevande vattendjur samt hos fisk i dammar, sjöar och liknande avsedd för nöjesfiske m.m.

- a. Om vattendjur i vilt tillstånd som inte tillhör en vattenbruksanläggning eller om fisk i sjöar, dammar eller andra inrättningar som är avsedda för nöjesfiske eller för att hålla akvariefisk är smittad eller misstänkt smittad av en epizootisk sjukdom beslutar Jordbruksverket efter samråd med andra myndigheter om vilka åtgärder som ska vidtas.
- b. Jordbruksverket ska informera EU-kommissionen och de övriga EU-medlemsstaterna om vidtagna åtgärder.